

KOLME VUOSIKYMMENTÄ TYÖELÄMÄN PÄIHDEOSAAMISTA – MITEN TÄHÄN ON TULTU

Ari Saarto

kehittämisjohtaja, A-klinikkasäätiö

11.12.2008

60-luvun loppu

- ◆ lisääntyvää haittojen tiedostamista
- ◆ puutteellinen tietoperusta
- ◆ juoppolomia, väärää suojelua ja muuta läpi sormien katsomista; märkiä työpaikkakulttuureita
- ◆ kasvava halu tehdä jotakin työelämän päihdehaittojen vähentämiseksi

70-luku

- ◆ suunnittelu ja toteutus työmarkkinajärjestöjen ja päihdetyön asiantuntijoiden yhteistyönä
- ◆ suositukset 1972- hyvä ja laaja-alainen perusta päihdeasioiden käsittelylle
- ◆ käytännössä toiminta supistui alkoholistien hoitoonohjaukseksi (← hoitoonohjausmalli)
- ◆ Työturvallisuuskeskuksen asettaminen keskeiseksi juurruttajaksi, levittäjäksi ja kehittäjäksi

80-luku

1

- ◆ 70-luvun toiminnan tutkimuksellista arviointia jatkokehittämisen pohjaksi; hoitoonohjaus toimii joskin toteutettu osin liian mekaanisesti ja reagoi liian myöhään
- ◆ tarve kehittää tapauskohtainen alkoholistien hoitoonohjaus laaja-alaiseksi työyhteisön päihdeohjelmaksi (ehkäisyä, varhaisvaiheen toimintaa, hoitoa)

80-luku

2

- ◆ tarve rikkoa kieltämiseen ja vähättelyyn johtava tabu eli avata asiallinen alkoholikeskustelu = ulkopuolisesta kontrollista itsehallintaan, sanktioista työyhteisön tukeen, pessimismistä myönteiseen ja ratkaisuhenkiseen otteeseen (“itsestään selvä”, ”tietoa, taitoa, tukea”, ”rakentavan keskustelun aakkoset”)

80-luku

3

- ◆ tarve nähdä päihderiskien hallinnan yhteisöllisyys – irti ”henkilökohtaisesta ongelmasta” → ”niistä juopoista” ”meihin alkoholinkäyttäjiin”; (ns.) kohtuukäyttäjien satunnaisen liikakäytön sekä suurkulutuksen riskien nostaminen agendalle; ”työpaikan alkoholi-ilmasto”; TYKY ja muu työyhteisön kehittäminen peruskehyksenä
- ◆ lähestymistavalle lisääntyvää kysyntää (koulutus, materiaalit jne) mutta myös ”70-lukulaista” vastustusta

90-luku

- ◆ kehittämisen nousutrendi pysähtyi lamaan
- ◆ ”taka-alalla” mini-interventioiden kehittäminen jatkui ja huumeekysymys nousi vuosikymmenen puolivälissä agendalle
- ◆ lamanjälkeisessä toiminnassa huumeekysymys nousi usein ykkösteemaksi; merkittäviä tulkintaeroja suhteessa alkoholikysymykseen (sama vai eri ote?); tietämättömyyttä sekä vääriä mieli- ja uhkakuvia; vaarana uuden tabun luominen; → asiatietoa ja ohjeistuksia

2000-luvun alku

- ◆ painopiste alkoholin suurkulutukseen ja mini-interventioihin (taustalla mm. kansallinen alkoholiohjelma)
- ◆ huumeekysymyksen ”rauhottuminen” ja ”normalisoituminen” sekä lisäohjeistaminen (mm. testit vain osana päihdeohjelmaa)
- ◆ lääkkeiden päihde- ja riippuvuuskäyttö?
- ◆ uusi suositus 2006 – johtaako laaja-alaiseen päihdeohjelmaan myös käytännössä?
- ◆ ”Itsestään selvä” ei vieläkään ihan itsestään selvä; kehittäminen jatkuu...